



Pestprotocol

Versie 1.2

Koning Willem I College

's-Hertogenbosch, april 2017

Werkgroep Pesten

Jacqueline Baselier, leraar/coach Succesklas

Patrick Koning, projectleider Pesten ATL

Stephanie Kuijper, directeur Studenten Succes Centrum

Arnoud Mortier, directeur KMVO

Peter Mutsaers, leraar Assistenten Gezondheidszorg

Marie-Christine van Splunder, opleider Flot Academie Fontys

Marieke van Veghel, leraar KMVO



Voorwoord

Het Koning Willem I College wil dat studenten en medewerkers zich thuis voelen op school. Daarom maken we werk van een prettig, sociaal veilig leer- en werkklimaat, waarin we respectvol omgaan met elkaar.

Pesten past uiteraard niet bij de veilige school die het Koning Willem I College wil zijn. Het Koning Willem I College stelt alles in het werk om pestgedrag aan te pakken en wil dat zo effectief mogelijk doen. Daarom is de werkgroep Pesten in het leven geroepen, die de opdracht heeft gekregen om een advies voor een nieuw pestprotocol op te stellen.

Wat verstaan we onder pesten? Hoe kunnen we het voorkomen? Welke acties ondernemen we als er gepest wordt? De werkgroep heeft deze vragen beantwoord in dit advies voor een pestprotocol dat duidelijk maakt dat we pestgedrag niet tolereren én dat we hiervoor allemaal – medewerkers en studenten – verantwoordelijkheid hebben. Een prettige, veilige school maken we immers samen!



1. Inleiding

1.1 Waarom een nieuw pestprotocol?

Elke school moet een veilige leer- en werkomgeving zijn voor studenten en leraren. Het pestprotocol is een van de instrumenten die een school kan inzetten om een sociaal veilige werk- en leeromgeving te bevorderen. In een pestprotocol staat wat de school onder pesten verstaat, hoe de school pesten probeert te voorkomen en welke stappen de school hiertegen onderneemt. Een pestprotocol is dus een beleidsplan waarin een school haar beleidsdoelen formuleert en aangeeft met welke middelen zij deze doelen wil bereiken. Het in het pestprotocol geformuleerde beleid staat niet op zichzelf, maar is ingebed in het brede beleid dat het Koning Willem I College ten aanzien van sociale veiligheid voert. Een beleidsplan voor sociale veiligheid dat betrekking heeft op de komende periode, is in ontwikkeling.

In 2014 heeft het Koning Willem I College een pestprotocol opgesteld. Het College van Bestuur van het Koning Willem I College wil dit beleid actualiseren. Het College van Bestuur heeft daarom de Werkgroep Pesten ingesteld, die de opdracht heeft gekregen om advies uit te brengen over het nieuwe pestprotocol. De werkgroep presenteert het gevraagde advies in de vorm van een concept voor een pestprotocol dat het huidige pestprotocol geheel zal kunnen vervangen.

Drie overwegingen spelen een rol bij de wens tot actualisering. De eerste overweging is dat het College van Bestuur wil inspelen op een nieuwe ontwikkeling: de Wet 'Veiligheid op school' die in 2015 is ingevoerd. Hoewel deze wet alleen betrekking heeft op primair onderwijs en voortgezet onderwijs, vindt het College van Bestuur het belangrijk om zo veel mogelijk aan te besluiten bij de uitgangspunten van deze wet en bij de uitgangspunten van het *Actieplan sociale veiligheid op school* (Actieplan sociale veiligheid op school, 2014). De tweede overweging is dat pestgedrag een speerpunt is in het kader van het project *Versteviging samenwerking lerarenopleidingen en scholen*, waarin het Koning Willem I College samenwerkt met Fontys Lerarenopleidingen Tilburg. In het kader van dit project is het noodzakelijk dat het Koning Willem I College niet alleen een actueel pestprotocol heeft, maar dit ook – aantoonbaar – toepast in de dagelijkse schoolpraktijk. Deze pilot maakt ons bovendien nog scherper bewust van de specifieke rol die leraren hebben bij het voorkomen en aanpakken van preventie. De derde overweging heeft te maken met de veranderende wereld waarin we leven. In de verder verhardende samenleving spelen social media een grote rol, wat onder meer heeft geresulteerd in een nieuwe vorm van pestgedrag: internetpesten. Dit pestprotocol houdt daar rekening mee.

De actualisering is aangegrepen om ook de opzet van het pestprotocol te verbeteren. Zo heeft het pestprotocol nu een integraal karakter gekregen, waarbij het beleid is uitgewerkt voor alle niveaus waarop het gestalte moet krijgen: school, afdeling, klas en student. Daarbij was het streven om de drie pijlers van het beleid, *preventie*, *interventie* en *informer* zo duidelijk en precies mogelijk te omschrijven. Verder is extra aandacht besteed aan verankering van het beleid. Zo is in de structurering van het beleid de PDCA-cyclus (Plan, Do, Check, Act) verwerkt. Daarnaast is de coördinator Sociale Veiligheid gepositioneerd als de centrale functionaris op het Koning Willem I College die met alle aspecten van pesten te maken heeft.

1.2 Veiligheid en pestbeleid

Pesten is een ernstig probleem, zoals de volgende cijfers illustreren. Van alle jongeren in het primair en voortgezet onderwijs geeft respectievelijk 11% en 14% aan gepest te worden. In een klas van 24 jongeren gaat het dan om 2 tot 3 leerlingen. Van LHBT-jongeren, jongeren die lesbisch, homoseksueel, biseksueel of transgender zijn, in primair en voortgezet onderwijs geeft respectievelijk 23% en 26% aan gepest te worden. Recente cijfers, ontleend aan het jaarverslag 2014/2015 van de Inspectie van het Onderwijs, laten een iets ander beeld zien. Volgens dit jaarverslag voelt 6% van de basisschoolleerlingen zich onveilig op school, terwijl in het voortgezet onderwijs 11% van de leerlingen zich onveilig voelt. In het mbo voelt 24% van de studenten zich niet veilig op school, wat te maken heeft met pestgedrag of zelfs fysiek geweld. Een derde van de studenten vindt dat de leraren en het schoolbestuur meer kunnen doen aan het verbeteren van de veiligheid op school.



In de wetenschappelijke literatuur zijn verschillende definities van pesten te vinden (zie bijlage 1). Bij het opstellen van het pestprotocol is de werkgroep uitgegaan van de volgende definitie:

Pesten is het consequent en langdurig fysiek of verbaal beschadigen of het sociaal buitensluiten van een persoon. Het vindt plaats in een sociale context en er is sprake van een negatieve intentie bij de dader(s). Pesten is een uiting van een negatief groepsproces en van een collectieve mindset (denkbeelden) die opvattingen over 'anders' zijn combineert met opvattingen over welke sancties daarop gelegitimeerd zijn.

Het Koning Willem I College wil een veilige school zijn. Het Koning Willem I College is niet voor niets een Unesco-school: een school zonder racisme en discriminatie. Zoals het in onze visie kort is samengevat: wij willen gewoon een goede school zijn. Nog anders gezegd: een school waar iedereen zichzelf mag zijn en zich veilig moet kunnen voelen. Pesten tolereren we niet in onze school; het druist direct in tegen twee van onze kernwaarden, namelijk: 'Wij spreken alle talenten aan' en 'Wij gaan voor een betere wereld'.

Missie

Het succes van de student is de reden van ons bestaan.

Visie

Gewoon een goede school.

Kernwaarden

Het Koning Willem I College hanteert de volgende kernwaarden:

- Wij zijn een community college
- Wij spreken alle talenten aan
- Wij voeden creatief denken
- Wij verleggen grenzen
- Wij gaan voor een betere wereld

In het *Studentenstatuut* (Studentenstatuut, 2015) wordt verwoord hoe het Koning Willem I College tegenover pesten staat:

"Het Koning Willem I College tolereert geen pestgedrag. Onder pestgedrag wordt verstaan elke gedraging van een of meer studenten ten opzichte van een of meer medestudenten waardoor dezen zich vernederd en/of bedreigd voelen. Vormen van pestgedrag kunnen zijn: schelden, uitlachen, trekken, duwen, eigendommen afpakken etc. Hieronder valt ook het schrijven van teksten met behulp van sociale media en het doorgeven van beeld en geluid.

Het Koning Willem I College hanteert een pestprotocol dat erin voorziet dat hulp geboden wordt aan de student die gepest wordt, de student die pest en de klas waarbinnen het pestgedrag voorkomt. Zo nodig worden ouders/verzorgers hierbij betrokken.

Pestgedrag kan leiden tot schorsing en in ernstige gevallen tot verwijdering van het Koning Willem I College."

Het Koning Willem I College tolereert pesten niet: dat is duidelijk. De vraag is vervolgens hoe deze stellingname handen en voeten krijgt. Deze vraag wordt beantwoord in het pestprotocol. Het is een beleidsdocument waarin staat hoe wij als school **integraal** en **structureel** omgaan met pesten. Doel van dit beleid is tweeledig: het Koning Willem I College wil pesten voorkomen én pesten effectief bestrijden wanneer het zich voordoet. Om dit doel te bereiken zet het Koning Willem I College in op attitudeverandering bij alle betrokken partijen (studenten, leraren en alle andere medewerkers van het Koning Willem I College).

Het integrale karakter houdt in dat pesten niet als een op zichzelf staand geïsoleerd fenomeen wordt benaderd, maar als een vorm van gedrag die in relatie staat tot de veiligheidscultuur op school. We benoemen deze relatie hier expliciet. Ieder op het Koning Willem I College draagt verantwoordelijkheid voor een sociaal veilige leer- en werkomgeving. Het Koning Willem I



College verwacht van alle studenten en medewerkers dan ook correcte omgangsvormen en respectvol gedrag.

Het structurele karakter houdt in dat we op het Koning Willem I College conform de PDCA-cyclus (Plan, Do, Check, Act) aan het pestbeleid werken.

Om de attitudeverandering tot stand te brengen, richt het Koning Willem I College zich met het pestprotocol op drie attitudecomponenten: cognitief (kennis), emotioneel-affectief (empathie) en conatief (wils- of streefcomponent). De gedachte hierachter is dat verandering van deze drie attitudecomponenten een noodzakelijke voorwaarde is voor daadwerkelijke gedragsverandering.

Het pestprotocol van het Koning Willem I College berust op drie pijlers:

1. **preventie** (al het mogelijke doen om pesten te voorkomen);
2. **interventie** (effectief ingrijpen wanneer pesten zich voordoet);
3. **informatie** (zorgvuldig informeren van alle betrokken partijen).

1.3 Wie is verantwoordelijk voor het pestprotocol?

Ieder die op het Koning Willem I College werkt of studeert, draagt verantwoordelijkheid voor het voorkomen en bestrijden van pestgedrag. Deze gezamenlijke verantwoordelijkheid vormt de basis van het pestbeleid van het Koning Willem I College, zoals dat in dit pestprotocol is uitgewerkt. In het kader van dit pestprotocol zijn daarnaast specifieke verantwoordelijkheden benoemd. Zo is het College van Bestuur verantwoordelijk voor het vaststellen en doen uitvoeren van het pestprotocol. De afdelingsdirecteuren zijn verantwoordelijk voor de uitvoering van het beleid, waaraan zij binnen de in het pestprotocol geformuleerde kaders een specifieke invulling geven. Verder hebben de Academie voor Teaching & Learning, leraren, mentoren, zorgcoach, zorgspecialist en de coördinator Sociale Veiligheid van het Studenten Succes Centrum specifieke taken en verantwoordelijkheden, die ook in het pestprotocol zijn beschreven.

De zorgspecialist is adviserend betrokken bij de uitvoering van activiteiten in het kader van preventie en interventie. De coördinator Sociale Veiligheid heeft een bijzondere positie, doordat deze met alle aspecten van pesten te maken heeft. De coördinator Sociale Veiligheid:

- levert een bijdrage aan de beleidsvorming over pesten;
- is verantwoordelijk voor de monitoring van beleid, onder meer via de tweejaarlijkse JOB-enquête onder studenten;
- is adviserend betrokken bij de uitvoering van activiteiten in het kader van preventie en interventie;
- is verantwoordelijk voor de informatievoorziening in het kader van preventie en interventie.

2. Preventie

2.1 Wat is preventie?

In het beleid van het Koning Willem I College is **preventie** van groot belang. Het doel van preventie is:

Het Koning Willem I College wil pesten voorkomen, zodat de veilige leer- en werkomgeving blijft bestaan.

Pestbeleid staat niet op zichzelf, maar is verbonden met alles wat een school doet om voor een sociaal veilige leer- en werkomgeving te zorgen. **Alle medewerkers** (dus: ondersteunend personeel, leraren en management) van het Koning Willem I College hebben dan ook een rol bij het voorkomen van pesten.



Een sociaal veilige leer- en werkomgeving is te omschrijven als een omgeving waarin studenten en medewerkers zich met respect behandeld voelen. Wat studenten en leraren hieronder verstaan, blijkt uit een onderzoek dat in opdracht van de MBO Raad is uitgevoerd. Studenten en leraren vinden dat je je met respect behandeld voelt, als:

1. de ander oprechte interesse toont in wie je bent;
2. je met een open houding benaderd wordt;
3. er naar je geluisterd wordt;
4. je mag zijn zoals je bent;
5. je de juiste hulp krijgt wanneer je dat nodig hebt;
6. je betrokken wordt bij een gesprek of het oplossen van een probleem.

Samengevat is het voor medewerkers en studenten dus belangrijk om:

- Elkaar te accepteren – Laat iedereen in zijn waarde en ga op basis van gelijkwaardigheid met elkaar om. Het is belangrijk te kunnen zijn wie je bent. De zienswijze van een ander neem je serieus. Afkomst, sekse, uiterlijke kenmerken, seksuele geaardheid, religieuze, politieke en maatschappelijke opvattingen vormen samen de kern van iemands identiteit.
- Elkaar te waarderen – Iedereen is waardevol, het is belangrijk om elkaars goede kanten te willen zien. Ook al ben je het niet met elkaar eens, door elkaar te stimuleren, te steunen en aan te spreken, bevordert je gewenst gedrag.

2.2 Wat verwacht het Koning Willem I College van medewerkers en studenten?

We bereiken een veilig schoolklimaat doordat **alle medewerkers** van het Koning Willem I College doordrongen zijn van het volgende:

- Alle medewerkers hebben een **voorbeeldfunctie** in voorbeeldgedrag maar ook in toezichthoudende en corrigerende mate. Straal uit dat je trots bent op ons college, daarmee vergroot je de kans dat de studenten ook trots zijn op ons college. Hoe trots iedereen is op zijn school, blijkt een goede graadmeter voor een respectvolle omgang op school.
- Leraren vervullen niet alleen een voorbeeldfunctie, maar **dragen** door hun handelen in de klas ook **actief bij aan een veilig schoolklimaat**. Zij handhaven consequent de norm van respectvol omgaan met elkaar.
- Iedereen is zich vanaf het aantreden in de school bewust dat een veilig schoolklimaat een **gezamenlijke verantwoordelijkheid** is. Het respectvolle gedrag wordt collegebreed gevoeld en gedragen. Nieuwe medewerkers en studenten worden door de afdelingsdirecteur geïnformeerd over verwachtingen over respectvolle omgang en huis- en gedragsregels en worden hierbij gecoacht.
- Een veilig schoolklimaat verdient bij medewerkers en studenten door het jaar heen **continu** de aandacht. Iedereen weet dat het Koning Willem I College pestgedrag niet tolereert en kent/is op de hoogte van het pestprotocol. Medewerkers en studenten weten wat er qua houding en gedrag van hen wordt verwacht. Medewerkers (directie, mentoren, leraren, zorgcoach, zorgspecialist en coördinator Sociale Veiligheid) kennen hun rollen in het kader van preventie, interventie en informeren.
- **Huis- en gedragsregels** dienen duidelijk te zijn en nageleefd te worden. Het is belangrijk om de regels positief te formuleren: geef aan wat je wel wilt in plaats van wat je niet wilt. Duidelijke en positieve interne regels zorgen ervoor dat iedereen weet welk gedrag gewenst is en maken het gemakkelijker om elkaar aan te spreken op gedrag (zie hiervoor het *Studentenstatuut* (Studentenstatuut, 2015), en de *Gedragscode* van het Koning Willem I College (Gedragscode, 2015)).
- **Consequent naleven en handhaven** van de vastgestelde omgangsvormen in gebouw en omgeving is essentieel. Het is belangrijk één lijn te trekken bij het handhaven van de vastgestelde omgangsvormen in de klas en in de rest van de schoolomgeving. Maak afspraken over omgangsvormen dan ook met zo veel mogelijk betrokkenen om de kans op naleving te vergroten. Spreek elkaar aan op de gang, in de kantine en op het schoolplein om gewenst gedrag te bevorderen.
- Geef **voorlichting** aan studenten over sociale veiligheid en respectvolle omgang. Organiseer activiteiten gericht op het voorkomen van incidenten. Geef daarnaast expliciete voorlichting in het geval van ongewenst gedrag dat (direct) actie vereist.



- Alle medewerkers moeten hun **deskundigheid** ten aanzien van een veilig schoolklimaat bevorderen en op peil houden.

2.3 Organisatiebrede inzet

Preventie is een zaak van het hele Koning Willem I College en krijgt een specifieke invulling (acties) op vier niveaus:

1. School
2. Afdeling
3. Klas
4. Student

Het preventiebeleid gaat alle medewerkers en studenten van het Koning Willem I College aan. Hieronder worden de acties op de verschillende niveaus beschreven; ze zijn gericht op attitudeverandering bij elke individuele medewerker en student.

2.3.1 Schoolniveau

Op **schoolniveau** worden de volgende acties ondernomen om **preventie** binnen het Koning Willem I College op de kaart te krijgen en gewenst gedrag te bevorderen. We maken een onderscheid tussen structurele en incidentele acties.

Structureel

1. Het Koning Willem I College heeft een coördinator Sociale Veiligheid binnen het Studenten Succes Centrum.
2. Het Koning Willem I College is verantwoordelijk voor de communicatie over het pestprotocol. Corporate Communicatie en het Studenten Succes Centrum verzorgen in opdracht van het College van Bestuur de communicatie.
3. Het opstellen van een handzaam informatieboekje en/of animatievideo over pesten en het pestbeleid binnen het Koning Willem I College.
4. Afdelingen hangen Loesje-achtige posters op die je anders laten kijken naar pesten. De posters kunnen bijvoorbeeld boven de ingang, op de muren of op de tv's van iedere afdeling worden geplaatst. Per afdeling wordt gekeken welke tekst het beste past; dit gebeurt in samenwerking met de opleiding Marketing & Communicatie.
5. Op tv's in de diverse gebouwen worden teksten en/of animatievideo's getoond; dit gebeurt in samenwerking met de opleiding Marketing & Communicatie.
6. Het plakken van slogans met transparante achtergrond op spiegels in de toiletten. De slogans zetten je aan het denken over pesten. Bijvoorbeeld: *Elk uiterlijk is mooier dan een pestkop.*
7. Pesten is als vast thema opgenomen binnen de opleiding voor beginnende leraren, bijvoorbeeld in het kader van de Beroepscomponent Leerkracht en de pilot opleidingsschool.
8. Mentoren het interne scholingstraject *BGO Begeleider* laten volgen. Binnen de training *BGO Begeleider* staat het opbouwen van een veilige relatie met de student centraal, omdat studenten vanuit een veilige relatie met de betreffende docent eerder melding zullen durven maken van pesten in de klas. In de training krijgt de mentor diverse tools aangeboden voor het opbouwen van een veilige relatie.
9. Mentoren het interne scholingstraject *Excellente mentor* laten volgen. De training *Excellente mentor* helpt de mentor om zich te ontwikkelen tot een effectieve begeleider die een expert is op het gebied van het functioneren van groepen en het bevorderen van een positief en veilig leerklimaat. In de training komen onder meer de volgende thema's aan de orde: sociogram, veilig leerklimaat, de mentor als brug tussen school en thuis, de mentor als coach en anders kijken naar zorgleerlingen.
10. Een aparte scholing Pestpreventie. De Academie voor Teaching & Learning is verantwoordelijk voor training Pestpreventie. Al of niet met inzet van externen verzorgt de Academie voor Teaching & Learning het volledige traject van ontwikkeling en uitvoering tot en met evaluatie.



11. Op het digitale portaal van het Koning Willem I College komt een onderdeel met informatie over pesten met een subcategorie *Preventie* en de hierbij behorende informatie. Deze subcategorie ondersteunt afdelingen met materialen (o.a. boeken, video's, trainingen, slogans) die medewerkers helpen bij het ontwerpen van lessen en projecten over pesten. De coördinator Sociale Veiligheid is hiervoor verantwoordelijk.

2.3.2 Afdelingsniveau

Elke afdeling van het Koning Willem I College heeft een eigen karakter. Elke afdeling is verantwoordelijk voor de voorlichting aan studenten over sociale veiligheid en respectvolle omgang met elkaar. De afdelingsdirecteur stemt de preventieve inspanningen hierop af. Directeur en zorgcoach maken een plan voor pestpreventie, waarbij een keuze wordt gemaakt uit het repertoire van acties en materialen (bijlage 2). Voor het pestpreventieplan is een format beschikbaar. Het pestpreventieplan is onderdeel van het jaarplan van de afdeling. Dit jaarplan wordt vastgesteld door het college van bestuur. Zo is sprake van een structurele, preventieve aanpak op maat, die is afgestemd op de behoeften van de individuele afdelingen.

2.3.3 Klasniveau

Op **klasniveau** kunnen acties worden ondernomen om **preventie** op de kaart te krijgen en gewenst gedrag te bevorderen. Het betreft activiteiten die als klas worden uitgevoerd. Per klas en afdeling kunnen verschillende activiteiten worden gekozen (zie bijlage 2).

2.3.4 Studentniveau

Op **studentniveau** ondernemen we actie om pesten te voorkomen en gewenst gedrag te bevorderen. Individuele studenten bij wie de kans groot is dat ze gaan pesten of gepest zullen worden, kunnen via het schoolmaatschappelijk werk deelnemen aan een preventieve cursus, bijvoorbeeld een *COVA-training* (inclusief faalangstreductie). De mogelijkheid/wenselijkheid van deelname wordt besproken met de student, de ouders, de mentor en de zorgcoach.

De **Studentenraad** wordt door het College van Bestuur op de hoogte gehouden van ontwikkelingen rond pesten en zal op zijn beurt de coördinator Sociale Veiligheid informeren als hij weet heeft van zaken die speciale aandacht vragen.

3. Interventie

3.1 Doel van interventie

Het Koning Willem I College streeft naar een sociaal veilige leer- en werkomgeving en zet daarom fors in op preventie van pestgedrag. Pesten is echter nooit 100% te voorkomen. Zodra er sprake is van pestgedrag, zal een passende **interventie** worden gepleegd en zullen de noodzakelijke partijen helder worden **geïnformeerd** (zie hiervoor het volgende hoofdstuk).

Het doel van interventie is:

Het Koning Willem I College pleegt een passende interventie bij pestgedrag, zodat een onveilige leer- en werkomgeving omgezet wordt in een veilige leer- en werkomgeving.

3.2 Signalering van pestgedrag

Wanneer **signalen van pesten** uit de klas komen of door collega-leraren worden gemeld, is de **mentor** verantwoordelijk voor het in gang zetten van de interventie. De mentor zal het pestgedrag altijd melden bij de **zorgcoach** en de **directeur van de afdeling**. De **zorgcoach** meldt het pestgedrag bij de **zorgspecialist** en de **coördinator Sociale Veiligheid** en zal in overleg met hen actie ondernemen. Samen zullen zij bekijken of de interventie door de afdeling kan worden gepleegd of dat ook ondersteuning door de **zorgspecialist** van het Studenten Succes Centrum nodig is. Indien nodig kan de **coördinator Sociale Veiligheid** ingeschakeld worden via de zorgspecialist.



De afdeling waarborgt dat de student vertrouwelijk melding kan maken van pestgedrag en dat daarop zorgvuldig actie wordt ondernomen. De student kan pestgedrag melden bij een leraar of de mentor. Mocht dit voor de student geen bevredigend resultaat opleveren, dan kan hij/zij zich wenden tot de afdelingsdirecteur. Het principe is dat interventie altijd op de afdeling plaatsvindt.

De student kan ervoor kiezen om pestgedrag niet op de afdeling te melden. Hij/zij kan zich dan wenden tot een **vertrouwenspersoon** van het Koning Willem I College of tot een vertegenwoordiger van de **Studentenraad**. De vertrouwenspersoon of de vertegenwoordiger heeft dan eerst het gesprek met de student en onderzoekt waarom de student ervoor heeft gekozen om niet op de afdeling te melden. Vervolgens brengt de vertrouwenspersoon de **coördinator Sociale Veiligheid** op de hoogte. De coördinator Sociale Veiligheid beoordeelt in overleg met de **zorgspecialist** welke verdere acties in het kader van de interventie genomen moeten worden, bijvoorbeeld inschakelen van het schoolmaatschappelijk werk.

Als een van de hierboven beschreven routes niet tot een voor de student bevredigende oplossing leidt, kan hij/zij overwegen om een klacht in te dienen. In het *Handboek klacht en bezwaar* (Handboek klacht en bezwaar, 2015) staat beschreven wat de student dan kan doen. Voor uitleg en ondersteuning bij het indienen van een klacht kan de student terecht bij het klachtenloket van het Studenten Succes Centrum.

3.3 Vijfsporenaanpak

Bij de interventie is de vijfsporenaanpak leidend. De vijfsporenaanpak houdt in dat er gelijktijdig hulp wordt verleend aan de vijf partijen die betrokken zijn bij pesten:

1. De gepeste
2. De pester
3. De zwijgende middengroep
4. De ouders
5. De leraar

Daarnaast is het organiseren van een *Over de streep*-achtige dag via Radar met één of meerdere klassen van een afdeling een mogelijke interventie. Deze dag kan in het kader van zowel preventie als interventie worden ingezet.

Bij bovenstaande vijfsporenaanpak kan eveneens de hulp ingeroepen worden van de studentenraad.

3.3.1 Hulp aan de gepeste

De leraar die het pestgedrag signaleert, brengt dit direct in in het team en meldt het bij de zorgcoach, de mentor en de directeur. Zo komt het probleem open op tafel te liggen, waardoor alle betrokken leraren en medewerkers medeverantwoordelijk worden voor het steunen van de gepeste en het bewaken van een veilig leerklimaat in de klas. Alle betrokkenen worden op de hoogte gesteld en gehouden van de afspraken over de hulp aan de gepeste student.

Alle leraren zijn zich nu bewust van het probleem en vertonen voorbeeldgedrag in hun omgang met de gepeste student. In de klas geven ze de grenzen aan en tolereren geen grensoverschrijdend gedrag. De zorgcoach en de mentor kunnen een groepsgesprek houden en schakelen Juvans in. De schoolmaatschappelijk werker van Juvans bekijkt samen met de gepeste student of deze ondersteuning nodig heeft, bijvoorbeeld in de vorm van een training.

3.3.2 Hulp aan de pester

Hulp aan de pester bestaat uit het opstellen van een **eerste advies houding en gedrag** (conform de Procedure houding en gedrag) in gesprek met de directeur en mentor. In dit gesprek komt het verplichtende karakter van de onderwijsovereenkomst ter sprake. Als meerdere pesters betrokken zijn bij het pestgedrag, zullen directeur en mentor met ieder van hen individuele afspraken (advies houding en gedrag) maken. Directeur en mentor zorgen ervoor dat de individuele afspraken onderling coherent zijn.



De mentor zorgt ervoor dat een interne of externe expert probleemoplossende gesprekken (no-blame approach) met de pester(s) voert, die tot doel hebben:

1. de mogelijke oorzaken van zijn/haar pestgedrag te achterhalen, bijvoorbeeld een eigen pestverleden;
2. de pester duidelijk te maken wat het effect van zijn gedrag is op het slachtoffer en hiermee zijn/haar empathisch vermogen te vergroten;
3. afspraken te maken met de pester over de gewenste gedragsverandering conform de *Procedure houding en gedrag* (Procedure houding en gedrag, 2015), waarbij de pester verantwoordelijk wordt voor het gevoel van veiligheid van de slachtoffer;
4. dat de pester een passende training gaat volgen, bijvoorbeeld COVA-training of agressieregulatietraining.

Aan het eind van elke week vraagt de mentor aan de gepeste of hij/zij zich deze week veilig gevoeld heeft. Is het antwoord negatief, dan vraagt de mentor aan de pester wat hij/zij heeft nagelaten en wat de concrete maatregelen zijn om het antwoord de week erop wel positief te laten zijn. De mentor is alert op de mogelijkheid dat de pester de gepeste onder druk kan zetten om de leraar te vertellen dat hij/zij zich veilig gevoeld heeft.

Als de bovenstaande maatregelen geen effect hebben, gaat de mentor een gesprek met de ouders van de pester aan. Er wordt een **tweede advies houding en gedrag** conform de *Procedure houding en gedrag* (Procedure houding en gedrag, 2015) opgesteld. Indien geen gedragsverandering plaatsvindt, wordt de pester verwijderd van school.

3.3.3 Hulp aan de zwijgende middengroep

De zorgcoach en de mentor mobiliseren de zwijgende middengroep. Een groepsgesprek kan hiervoor een goed middel zijn. De zorgcoach en de mentor stellen de studenten vragen en stellen een andere klas of school als 'het goede voorbeeld'. Op deze manier vormen zij zich een beeld van de gevoelens van de gepeste, het aantal pesters, de mogelijke oorzaken van het pestgedrag en de te onderscheiden partijen.

De zwijgende middengroep bestaat uit vijf subgroepen:

1. de studenten die met de pester mee pesten, omdat ze bang voor hem/haar zijn;
2. de studenten die mee pesten, omdat ze er beter van (denken te) worden;
3. de studenten die niet mee pesten, maar ook niets doen om een einde te maken aan het gedrag van de pester;
4. de enkeling die niet ziet dat er in de klas wordt gepest;
5. de enkeling met een hoge sociale status in de groep die het af en toe voor het slachtoffer opneemt.

Mobiliseren van de zwijgende middengroep is belangrijk, omdat een individu het nooit kan winnen van de groep. Het kan helpen om met de zwijgende middengroep afspraken te maken over het (geen) partij kiezen voor de pester en de gepeste.

3.3.4 Hulp aan de ouders

De school betreft de ouders van de studenten bij de interventie, zodat zij hun kinderen zullen aanmoedigen niet mee te pesten maar stelling te nemen tegen pesten. Bovendien kunnen ouders een luisterend oor bieden en hun kind aanmoedigen thuis te praten over het pesten, ongeacht of het kind nu pester of gepeste is of tot de zwijgende middengroep hoort. Indien een student van 18 jaar of ouder uitdrukkelijk aangeeft geen betrokkenheid van de ouders op prijs te stellen, dan wordt dit gehonoreerd.

3.3.5 Hulp aan de leraar

Bij het voorkomen en aanpakken van pesten speelt de leraar een zeer belangrijke rol (zie bijlage 3). Meer dan elke andere medewerker in de school heeft de leraar intensief, (bijna) dagelijks contact met de studenten aan wie hij lesgeeft. De leraar staat bovendien in de



frontlinie. Als er in de klas wordt gepest, zal hij dat eerder (kunnen) signaleren dan anderen. Bovendien is hij in de gelegenheid om snel te reageren en goed voorbeeldgedrag te tonen.

Het Koning Willem I College wil leraren optimaal toerusten voor deze bijzondere rol. In alle fasen van hun loopbaan – van aankomend leraar tot senior – biedt het Koning Willem I College leraren daarom programma's en trainingen aan die gericht zijn op de gewenste attitudevorming. Hierbij gaat het erom dat:

- zij ervaren wat het is om buitengesloten en gepest te worden (emotioneel-affectieve component);
- (aankomende) leraren de achtergronden van het probleem leren kennen en begrijpen (cognitieve component);
- zij doordrongen worden van de in dit pestprotocol vervatte verplichting om direct stelling te nemen tegen pestgedrag en in actie te komen, wanneer zij zien of vermoeden dat kinderen elkaar pesten (conatieve component).

Bij het vervullen van zijn rol staat de leraar er niet alleen voor. Het hele team is verantwoordelijk voor de aanpak van pestgedrag. Zodra een leraar pestgedrag signaleert, dient hij dan ook direct het team, de zorgcoach, de mentor en de directeur in te lichten. Adequaat reageren op pestgedrag is geen gemakkelijke opdracht. De leraar die daarbij hulp nodig heeft, kan zich wenden tot de zorgcoach. Elke leraar kan gedurende het hele interventieproces ondersteuning krijgen. Samen met de zorgcoach kan een stappenplan worden gemaakt dat de leraar helpt in zijn (leer)proces.

3.4 Verankeren

De volgende acties worden ondernomen om de **interventie** binnen het Koning Willem I College te verankeren:

1. *Aanstellen van een coördinator Sociale Veiligheid* binnen het Studenten Succes Centrum. De coördinator Sociale Veiligheid kent het pestprotocol en de daarin te volgen procedures. De coördinator Sociale Veiligheid maakt een jaarrapportage van de situatie per jaar en formuleert op basis hiervan beleidsadviezen. Deze rapportage is onderdeel van de jaarlijkse rapportage van het Studenten Succes Centrum.
2. De Academie voor Teaching & Learning zorgt ervoor dat de mentoren en zorgcoaches van het Koning Willem I College worden geschoold door middel van een training *Pestinterventie*. In deze training komen het pestprotocol, de vijfsporenaanpak en diverse gesprekstechnieken aan bod.
3. Coördinator Sociale Veiligheid zorgt voor informatievoorziening naar afdelingsdirecteuren en zorgcoaches.
4. Elke afdeling houdt bij welke interventies er gepleegd zijn bij pestgedrag binnen de afdeling. Indien gevraagd kan hierover gerapporteerd worden.
5. Op het digitale Portaal van het Koning Willem I College komt een teamsite met informatie over pesten met een subcategorie Interventie en de hierbij behorende informatie. De coördinator Sociale Veiligheid is hiervoor verantwoordelijk.

4. Informeren

4.1 Doel van informeren

Op het moment dat er sprake is van pestgedrag, zal een **interventie** worden gepleegd (zie hoofdstuk 3) en is het tevens noodzakelijk om de betrokken partijen te **informeren**. Als aan de partijen geen (duidelijke) informatie wordt verstrekt, dan is het gevaar groot dat de feitelijke toedracht van het gebeurde en de beeldvorming hierover ver uit elkaar komen te liggen. Wanneer feitelijke informatie ontbreekt, zullen verhalen over het pesten groter en groter worden, waardoor het uiteindelijke verhaal ver van de werkelijkheid komt af te staan. Het pestprobleem kan daardoor verder escaleren. Door alle partijen tijdig te vertellen wat er precies gebeurd is en welke maatregelen er genomen zijn, kan escalatie voorkomen worden.



Duidelijk informeren verkleint daarnaast de kans op toekomstige pesterijen. Alle partijen weten hoe er met de huidige situatie omgegaan is en weten daardoor ook hoe er in de toekomst met soortgelijke omgegaan zal worden. **Informeren** heeft dus zowel een **de-escalerende** als een **preventieve** werking.

4.2 Informatieprocedure

Afhankelijk van de ernst van de situatie zal informatieverstrekking op één van deze drie niveaus noodzakelijk zijn:

1. **Klas**
Bij pesterijen die binnen de klas plaatsvinden EN alleen binnen de klas bekend zijn, is het informeren van de klas en de betreffende ouders noodzakelijk. Op dit niveau is de afdelingsdirecteur eindverantwoordelijk voor de informatieverstrekking.
2. **Afdeling**
Bij pesterijen die tussen studenten van één afdeling OF buiten de klas plaatsvinden maar binnen de afdeling bekend zijn, bijvoorbeeld via WhatsApp of door wandelgangverhalen, is het noodzakelijk om alle klassen en de betreffende ouders te informeren. Op dit niveau is de afdelingsdirecteur eindverantwoordelijk voor de informatieverstrekking.
3. **School**
Bij pesterijen die tussen studenten van meerdere afdelingen plaatsvinden OF buiten de school bekend zijn, bijvoorbeeld via een pestvideo op Facebook, is het noodzakelijk om alle klassen binnen de school en de betreffende ouders te informeren. Daarnaast is het *noodzakelijk* dat ook de pers geïnformeerd wordt. Op dit niveau is het college van bestuur eindverantwoordelijk voor de informatieverstrekking.

4.3 Zorgvuldigheid

Zorgvuldig informeren is een eerste vereiste bij een gevoelig onderwerp als pestgedrag, waar veel partijen bij betrokken zijn. Alle mededelingen die namens het Koning Willem I College aan diverse partijen worden gedaan, worden vooraf gecheckt door de afdeling Juridische Zaken, Corporate Communicatie, de coördinator Sociale Veiligheid en de namens het Koning Willem I College verantwoordelijke die de mededeling doet. Voor schriftelijke informatie kan gebruik worden gemaakt van briefmodellen die beheerd worden door het Studenten Succes Centrum.

4.4 Verankeren

Op het digitale Portaal van het Koning Willem I College komt een teamsite met informatie over pesten met een subcategorie *Informatieprocedure* en de hierbij behorende toelichting. De coördinator Sociale Veiligheid is hiervoor verantwoordelijk.

4.5 Monitoren

De coördinator Sociale Veiligheid brengt de pestproblematiek binnen het Koning Willem I College in kaart en houdt de vinger aan de pols. Binnen de bestaande JOB-enquête die tweejaarlijks onder studenten van het Koning Willem I College worden gehouden, zal de dienst Governance & Control de vragen over sociale veiligheid en pestgedrag eruit filteren en toesturen naar de coördinator Sociale Veiligheid. Op basis hiervan onderneemt de coördinator Sociale Veiligheid acties richting College van Bestuur, specifieke afdelingen et cetera.

5. Verwijzingen

Actieplan sociale veiligheid op school. (2014, September). Opgehaald van PORaad.nl:
https://www.poraad.nl/files/140930_actieplan_sociale_veiligheid_op_school.pdf

Gedragscode. (2015, Januari 16). Opgehaald van Koning Willem I College.nl:
<https://dms.kw1c.nl/ovg-cvb/Gedragscode/Gedragscode%20Koning%20Willem%20I%20College.pdf>

Handboek klacht en bezwaar. (2015, Oktober 1). Opgehaald van Koning Willem I College.nl:
<https://www.kw1c.nl/media/regelingen/handboek%20klacht%20en%20bezwaar.pdf?>



Procedure houding en gedrag. (2015, Oktober). Opgehaald van Koning Willem I College.nl:
<https://www.kw1c.nl/media/regelingen/procedure%20houding%20en%20gedrag.pdf>
Studentenstatuut. (2015, Augustus). Opgehaald van Koning Willem I College.nl:
<https://www.kw1c.nl/media/regelingen/studentenstatuut.pdf>